

Beestig gezond op school

Werken aan voeding en beweging in de basisschool

Leerkrachten merken op school dat veel kinderen slechte eetgewoonten hebben; dit wordt ook bevestigd door gegevens van het voedingsonderzoek bij kleuters dat de vakgroep Maatschappelijke Gezondheidskunde UGent uitvoerde in samenwerking met het Nutrition Information Centre (NICE)¹ Evenwichtige voeding is nochtans één van de basisvoorwaarden voor een normale groei en ontwikkeling. Het is een basisbehoefte die bij bevrediging leidt tot een algemeen fysiek welbevinden. Het is belangrijk om vanaf jonge leeftijd goede voedingsgewoonten aan te leren om overgewicht en andere ziekten op jonge en latere leeftijd te voorkomen². De kleuterleeftijd is hiervoor uitermate geschikt.

Bovendien blijkt dat de school een belangrijke actor is om het voedingsgedrag van jonge kinderen te beïnvloeden³. Vandaar ook de verplichting voor scholen om een gezondheidsbeleid te voeren vanaf het schooljaar 2007-2008 waarin voeding en beweging belangrijke items zijn. Kleuters brengen heel wat van hun tijd door op school en binnen die tijd doen zich de nodige eet- en drinkgelegenheden voor. De school kan niet weglopen van haar verantwoordelijkheid om op die momenten bij haar kleuters te werken aan evenwichtige voedingsgewoontes (bijvoorbeeld een verantwoord beleid voeren op vlak van tussendoortjes).

Daarnaast kan het ook interessant zijn om het thema evenwichtige voeding en beweging als thema in de kleuterklas aan de orde te stellen, vooral om de kennis van de kleuters op dit vlak te verruimen en waarnemingskansen te creëren voor diverse voedingsmiddelen, zodat kleuters in aanraking komen met een ruimer gamma voedingsmiddelen dan ze tot dan toe gewoon zijn. Tot nu toe bestaat er echter weinig didactisch materiaal dat speciaal ontwikkeld werd om hier rond te werken met kleuters in de klas. Door de complexiteit aan taken die een leraar dient op te nemen, is er niet altijd voldoende tijd om nieuwe materialen te ontwikkelen.

Het didactisch pakket 'Lekker en gezond' werd ontwikkeld en uitgetest door de Arteveldehogeschool in het kader van de interventie 'Beestig gezond op school'.

¹ Huybrechts, I., Matthys, C., & De Henauw, S. (2004) Het voedingsprofiel van de Vlaamse kleuter. JGZ, 3, 49-55.

² Reilly J.J., Methven E., McDowell Z.C., Hacking B., Alexander D., Stewart L. et al. (2003). Health consequences of obesity. Archives of diseases in childhood, 88, 748-752; Birch, L.L. & Fisher, J.O. (1998) Development of eating behaviors among children and adolescents. Pediatrics, 101, 539-549.

³ (Baranowski, T., Mendlein, J., Resnicow, K., Frank, E., Cullen, K.W., & Baranowski, J. (2000) Physical activity and nutrition in children and youth: an overview of obesity prevention. Preventive Medicine, 31, S1-S10) .

De interventie had als doel dat kinderen een gezonder eetgedrag zouden hebben op school. Ze leren daarbij een variëteit aan voedingsmiddelen uit de verschillende lagen van de actieve voedingsdriehoek kennen en worden gestimuleerd om tijdens de schooluren meer groenten en fruit te eten en meer water en niet-gearomatiseerde zuivelproducten te drinken. 8 scholen namen gedurende een schooljaar lang deel aan de interventie en testten alle aangeboden materiaal en vormen uit.

In wat volgt geven we eerst een zicht op een algemeen gezondheidsbeleid om nadien meer specifiek in te zoomen op de meewerkende scholen van 'Beestig gezond op school', die als good practices kunnen fungeren voor een gezondheidsbeleid rond voeding en beweging.

Een gezondheidsbeleid: algemeen

Met een gezondheidsbeleid wil een basisschool een gezondheidsbevorderende leefomgeving creëren voor de kinderen. Een dergelijke school geeft het onderwerp 'gezondheid' een plaats in het curriculum (gezondheidseducatie in de klas) maar werkt ook aan een gezondheidsbeleid op school (infrastructuur, schoolreglement, sfeer op school, enzovoort) en aan de schoolomgeving (gezond leven thuis en in de buurt).

Op de gratis DVD 'Gezond op school' en op de website www.gezondopschool.be vind je nog veel meer informatie. Hier vind je ook linken naar mogelijke partners die kunnen helpen een gezondheidsbeleid uit te bouwen.

www.gezondopschool.be - DVD 'Gezond op school' is een initiatief van het Ministerie van Onderwijs en Vorming - alle scholen kregen in 2007 een gratis exemplaar toegestuurd.

In wat volgt geven we, op basis van o.a. de ervaringen in de 'Beestig gezond op school' scholen, een aantal belangrijke voorwaarden om tot een goed gezondheidsbeleid met de volledige school te komen waar de school kinderen daadwerkelijk stimuleert tot gezond gedrag.

Belangrijke voorwaarden:

De hele school staat achter een gezondheidsbeleid !!!

- de directie
- de leraars - het schoolpersoneel
- de ouders
- de kinderen (leerlingen en kleuters)

1. Een contactpersoon in de school is belangrijk

Deze persoon is het aanspreekpunt binnen de school (ouders, kinderen, collega's, directie weten dat deze persoon kan aangesproken worden rond gezondheidstopics; het is dezelfde persoon die ook contacten heeft met externen. Uiteindelijk heeft deze persoon een trekkersrol (trekt het gezondheidsbeleid op school). **Maar** deze persoon kan niet alleen werken.

2. Een draagvlak is noodzakelijk

Dit draagvlak kan op verschillende manieren gecreëerd worden

- een werkgroep waarin alle actoren (directie, leraars, ouders, leerlingen, partners waaronder CLB) aanwezig zijn (dit is het meest ideaal). De contactpersoon zal deze werkgroep sturen.
- Een deel van het lerarenteam
- de personeelsvergadering

3. Inclusief werken.

Gezondheid is een ruim begrip dat vanuit de Wereldgezondheidsorganisatie in 1986 als volgt wordt gedefinieerd:

“Gezondheid is een toestand van een zo optimaal mogelijk fysiek, mentaal en sociaal welbevinden, waarbij iedereen de kans moet hebben om als mens capaciteiten te ontwikkelen en te gebruiken met een maximaal aantal vrijheidsgraden en keuzemogelijkheden.”

Het is duidelijk meer dan de afwezigheid van ziekte en het zich lichamelijk gezond voelen.

Gezondheid dekt voor een groot deel de facetten die in het onderwijs worden gecategoriseerd onder het begrip ‘welbevinden’. Het gaat om:

- lichamelijke gezondheid
- psychische gezondheid
- sociale gezondheid

Als school is het de bedoeling om inclusief te werken en steeds het welbevinden van de kinderen voor ogen te zien.

Een gezondheidsbeleid is dus veel meer dan zorgen voor een gezond voedings- en bewegingsaanbod.

4. Werken op verschillende niveaus

Om effectief te zijn moet de gezondheidseducatie in de klas aangevuld en ondersteund worden door een gezondheidsbeleid op schoolniveau waarvan de werking zich zowel op klas-, school- en omgevingsniveau situeert

Een voorbeeld:

Wanneer er in de klas wordt gewerkt rond het belang van water voor het lichaam en de school voorziet geen water voor de kinderen (er zijn geen waterfonteinen, er is vooral fruitsap en gesuikerde melk te krijgen) dan zal er geen gedragsverandering bij de kinderen worden gestimuleerd. Een frisdrankenautomaat in de nabijheid van de school is evenmin bevorderlijk.

Waterfonteinen die afgesloten worden in de winter of in de toiletten staan zullen ook een waterbeleid in de weg staan.

5. Gezondheidsbeleid is géén actie maar een proces.

Maak een analyse van de huidige situatie op school. Probeer op zo veel mogelijk facetten een zicht te krijgen bijvoorbeeld de noden van het personeel, de ouders, de kleuters, de school. Zie www.gezondopschool.be voor een instrument om dit makkelijk in kaart te brengen.

Kies prioriteiten die je wil aanpakken, gezondheid is immers een ruim begrip en maak een plan op.

Realiseer betrokkenheid van alle actoren in een school nl de kleuters/leerlingen, de leraars, directie, ander schoolpersoneel, ouders.

6. Uiteraard zijn er partners waarmee je kan samenwerken

Ga na wie eventuele partners kunnen zijn, denk aan het CLB, aan de Logo's (lokaal gezondheidsoverleg), Mogelijke partners vind je zeker op de website www.gezondopschool.be.

Meer gegevens en ondersteuning voor het uitbouwen van een gezondheidsbeleid vind je bij de respectievelijke pedagogische begeleidingen. Via de kwaliteitscirkel (moet nog verder uitgewerkt worden).

De 'Beestig gezond op school' – scholen

De interventie 'Beestig gezond op school' werd uitgetest in 8 scholen. Deze scholen kregen eenzelfde aanbod (vormingen, materiaal, en ondersteuning) en werkten elk op hun manier tijdens het schooljaar 2006 – 2007 een voedings- en bewegingsbeleid uit op school.

Op de volgende bladzijden vatten we kort tips, ervaringen en ideeën samen van de scholen die met het aanbod te werk zijn gegaan. Op de website www.beestiggezondopschool.be vind je ook fotomateriaal over de acties van deze scholen.

• Wijzigingen in het aanbod van voeding en dranken op school

- tutti frutti
 - In enkel scholen werd tutti frutti (of een fruitdag) geïntroduceerd. Om dit te lanceren, kan je een bezoek brengen met de kinderen aan een fruitteeltbedrijf in de buurt.
 - De kalenderwedstrijd van tutti frutti slaat aan.
 - (alle info over tutti frutti op de website www.fruit-op-school.be)
- fruitdag op school
 - Vele scholen hebben een vaste fruitdag op school. Op die dag nemen de kinderen zelf een stuk fruit (of groenten) mee van thuis en wordt alleen fruit gegeten tijdens het pauzemoment. Het aantal fruitdagen werd in sommige scholen uitgebreid.
- aanbieden van fruit
 - Om het fruit van alle kinderen samen te verzamelen of het fruit van tutti frutti te gaan halen, kan je de mascotte van het gezondheidsbeleid gebruiken.
 - Fruit schillen en in stukjes snijden, in 1 grote schaal aanbieden aan de kleuters, met een rustige muziek op de achtergrond, en het fruitmoment wordt gegarandeerd een succes.
 - Misschien is de fruitportie voor jonge kinderen te groot voor 1 pauzehapje, dan kan de resterende portie fruit de volgende dag aangeboden worden.

- communicatie met ouders
 - Voor deelname aan tutti frutti hanteren sommige scholen het volgende systeem: alle kinderen doen automatisch mee aan de actie. Ouders die er bezwaar tegen hebben, delen dit mee. In de communicatie over tutti frutti vraag je dan bewust niet of ouders hun kind ervoor willen inschrijven.
 - Ouders op de hoogte brengen van de mogelijke terugbetaling van de ouderbijdrage van tutti frutti door hun mutualiteit.
 - Ouders kunnen makkelijk overtuigd worden als je ze op de hoogte brengt van de regels over de fruitdag of het meebrengen van pauzehapjes. Als school is het dan wel belangrijk om consequent de regels toe te passen.
 - Deelname aan tutti frutti maakt het makkelijk voor de ouders (zij moeten geen fruit meegeven), een fruitdag verhoogt wel de bewustwording bij ouders. Het brengt fruit ter sprake tussen kinderen en ouders, bij de keuze van het stuk fruit bijvoorbeeld.

- aandacht voor evenwichtige schoolmaaltijden
 - In sommige scholen is het moeilijk om iets te veranderen aan het beleid rond de schoolmaaltijden. Hier samen voor opkomen per scholengemeenschap kan een oplossing zijn.
 - In scholen waar de maaltijden bereid worden op de school kunnen de medewerkers betrokken worden in het schoolbeleid rond voeding om er zo naar te streven dat de maaltijden evenwichtiger worden.

- drankenaanbod
 - In sommige scholen worden frisdranken of fruitmelk uit het aanbod geschrapt, in andere scholen gaat er extra aandacht naar het stimuleren van drinken van melk en water.
 - In een school wordt in de namiddag enkel nog water aangeboden. Daarbij werd gezocht naar de beste manier om dit water aan te bieden : drinkbeker, beker met drinkteut, gewone kleine flesjes water, waterflesjes met drinkteut... dat laatste blijkt de beste manier voor kleuters.
 - In een andere school kunnen kinderen nu heel de dag door water drinken in de klas, in het begin werd dit wat overdreven gedaan, na verloop van tijd is dit gedrag 'genormaliseerd' (in de meeste klassen is er een bak met onderverdelingen waarin een beker met symbooltje van kind staat en daarin het waterflesje) Bij oudste kleuters nemen

kinderen waterflesje telkens opnieuw mee naar huis, bij de jongsten blijft het in de klas en spoelt de juf het uit.

- Ander aanbod van tussendoortjes
 - De kinderen krijgen allemaal dezelfde droge koek van de school als tussendoortje: een vitabiscoek (om het meebrengen van koeken naar school niet te stimuleren).

- **Traktaties**

- In de hal van een school staat per kleuterklas een grote 'beestig gezonde giraf' met vlekken waarop gezonde receptjes staan voor de verjaardagen. Een vlek kan uitgekozen worden door de ouders van de jarige.
- Een boek meegeven met allerlei gezonde receptjes voor kinderen die jarig zullen zijn
- Een lijst meegeven met klascadeautjes
- Sommige ouders komen naar de klas bij een verjaardag om voor alle kinderen een gezonde bereiding te maken

- **Hoe gewerkt rond thema ?**

- Thema aanbrengen in de school
 - Het thema kan een jaarthema worden
 - Er kan een mascotte gebruikt worden voor het thema (in dit project was dit bvb. de giraf van het project 'Beestig gezond op school':
 - de giraf werd concreet door voor elke klas een knuffel te kopen die goed lijkt op de 'Beestig gezond op school' giraf.
 - wordt gebruikt als ondersteuning voor alle communicatie die er rond verschijnt
 - goedkope oplossing (belangrijk)
 - project en giraf worden op die manier levendig in de klas
 - wordt gebruikt om fruitmoment aan te brengen in de klas (zie eerder)
 - Een themahoekje opbouwen rond 'Beestig Gezond op School' op een centrale plaats op school. Er kan hiervoor ook maandelijks een affiche gemaakt worden met informatie rond het project.
 - In een school werkten de kleuters eerst rond het thema van de voedingsdriehoek, en daarbij werd de map gevolgd,

daarna kwam het thema restaurant aan bod, met gebruik van al de kennis die ze van het vorige thema al opgedaan hadden. Eerst zijn de kleuters alleen gestart en na de vakantie is het lager ook aangesloten. Het thema blijft voortdurend aan bod komen.

- Om met het thema te starten werd in een school vertrokken vanuit een toneeltje rond contrasten: een heel gezond iemand, een heel ongezond iemand. Ook om thema af te ronden werd hetzelfde toneeltje opgevoerd waarbij het 'ongezonde voorbeeld' al heel wat vorderingen had gemaakt...
 - Er werd vooral gewerkt rond het thema bij oudere kleuters, maar ook jongere kleuters komen ermee in contact via oudere broers en zussen, het thema hoort bij hun leefwereld, ze worden erdoor geboeid.
 - Er kan wekelijks gewerkt worden rond een ander thema: (giraf, soep, groenten, fruit, afval,...).
 - Winkeltjes in de klassen werden gedurende het thema omgevormd tot gezondheidswinkeltjes met gezonde drankjes en de gezondere koekjes : kinderen konden zo met die verpakkingen ook spelen en dit had blijkbaar wel effect op hen: ze vroegen aan ouders om dat soort koekje mee te kunnen brengen naar school.
 - Elke dinsdag- en donderdagochtend is er kleutergym, waarbij ouders die nog op school nababbelden, werden betrokken maar dit had geen succes. Gym bij kleuters werd wel een succes en dit is ook behouden, er werd een CD-tje gemaakt met 2 liedjes : een 'fel' nummer en een relaxerend nummer : alle kleuters bewegen samen.
- Koken en eten met kleuters
- Om de twee weken een huishoudelijke activiteit organiseren, natuurlijk niet altijd soep, ouders geven ingrediënten daarvoor mee. Dat verhoogt de betrokkenheid van de ouders.
 - Elke maand maken de kleuters soep, rond het thema waar ze mee bezig zijn in de klas. Ouders helpen hiermee. Waarneming gebeurt klassikaal, soep maken in kleine groep met ouders.
 - Rond Valentijn worden er toasts belegd met allerlei rode dingen bvb. zelfgemaakte rode confituur, tomatentapenade, ...

- Een kookdag organiseren waarbij alle kleuterklassen voor elkaar koken en samen van alles proeven.
- Theedag organiseren met theebar (allerlei verschillende soorten thee), want weinig kinderen kennen thee, en dit is ook een alternatief voor water : heel toffe ervaring.
- We hebben piratensoep met balletjes (kanonskogels) gemaakt: iedereen smulde ervan.
- De tussendoortjes worden regelmatig besproken in de klas. De term 'koekje' werd vervangen door 'tussendoortje' om de aandacht van kinderen minder te vestigen op dat koekje.
- Er komen wel eens reacties op meegegeven receptjes naar huis (soms zegt een kleuter wel eens dat hij het niet zo lekker vond... maar dan weten we toch dat de ouders er thuis iets mee gedaan hebben!)
- Ouders krijgen tips rond voeding mee en dit laten we handtekenen om zeker te zijn dat ze het gelezen hebben. Men ondervindt dat het gelezen wordt omdat er soms reacties op komen zoals : 'te uitgebreid' of 'interessant'.
- In het begin van het schooljaar wordt een schema opgesteld van alle bereidingen voor het hele jaar. Daarop kunnen (groot)ouders zich inschrijven om te komen helpen.

- **Ervaringen rond schoolbreed werken**

- We hebben onmiddellijk de hele school betrokken bij het thema. Klaswerking is specifiek voor de kleuters, daarvoor is het moeilijker om de lagere school bij te betrekken, hoewel de leraren van de lagere school veel kunnen leren van de leraars kleuteronderwijs.
- We maakten een voedingsdriehoek met foto's van de kinderen erin én bepaalde voedingsmiddelen: dit was een attentie voor de ouders die aanwezig waren op de infoavond rond gezondheidsbevordering.
- Er werden veel meer sportactiviteiten georganiseerd, bvb. een bewegingsuitstap met de kleuterklassen, ook voor het hele gezin zoals een sportieve halloweentocht.
- Boekenbeurs rond het thema 'avontuur' met een fit-o-meter en spelenbox.

- Samen met de oudere kinderen en enkele papa's werd een stenen kruidenbak gemetseld op de speelplaats van de school waarin kruiden werden geplant.
- 1 voormiddag per week klasoverschrijdend werken:
 - activiteiten in een doorschuifstelsel: gezelschapsspel, bewegen, poppenkast, schrijfdans, lekkere bereiding (soep, fruitbereiding), hygiëne (bvb. tanden poetsen). Er wordt telkens afgesloten met beweging: liedjes zingen en dansen op muziek.
- Het thema leeft bij iedereen: kinderen, leerkrachten en ouders.
- Voordeel van schoolbreed werken: het verstevigt de band tussen collega's (vragen aan mekaar om info,...). Er ligt een ideeënblad waarop alle collega's elkaar ideeën kunnen geven.
- Enkel werken bij kleuters heeft niet zo'n grote impact als bij scholen die ook de lagere school erbij betrekken. Kleine kinderen kunnen op die manier ook iets leren aan oudere kinderen. Kleuterleidsters kunnen op een personeelsvergadering leraren van lagere school inlichten en ervaringen vertellen. Er werd geen weerstand ondervonden om collega's te overtuigen om mee te werken aan project. Kleuterleidsters zijn creatiever in het uitwerken van zon' thema dan lagere school-leraren.
- We hebben een 14-daagse rond voeding en beweging georganiseerd met als afsluiter: de organisatie van een gezond restaurant. Bang dat dit moeilijk zou zijn, maar uiteindelijk is dit project zeer goed gelukt.
 - 6 restaurants waarvoor de kinderen zelf alle bereidingen hebben gemaakt voor de speeltijd en na de speeltijd konden ze een bezoek brengen aan de restaurants met een kaart (elk kind kon 3 van de 6 resto's bezoeken)
 - leerlingen van L5 en L6 gingen rond in de andere klassen om te helpen
 - alle bereidingen waren zo gezond mogelijk
 - alle lagen zaten erin
 - heeft mooie foto's opgeleverd
 - iedereen sprak erover
- Met een subsidie van Canon Cultuurcel werd een tekenfilm gemaakt met oudere kinderen van de lagere school rond het thema gezondheidsbevordering. De giraf zal gebruikt worden om de film te openen en af te sluiten. De boodschap in de tekenfilm is erg belangrijk.

- Vanuit de hele school kan eraan gewerkt worden: dit is extra voor dit project.
- Hoe groter het lerarenteam, hoe moeilijker het wordt om iedereen op de kar te trekken.

- **Ervaringen rond samenwerking met partners**

- Vanuit de koepel van het gemeenschapsonderwijs is er een gezondheidscoördinator aangesteld voor de hele scholengroep.
- Een andere school kwam al te rade bij een interventieschool.
- Het thema kan sterke samenwerking met ouderraad tot stand brengen.
- Er werd een werkgroep opgericht op de school(collega's en directie) : maandelijkse bijeenkomst, waarbij nieuwsbrieven voor ouders en affiche uitgewerkt worden.
- Met Logo gewerkt rond exotisch fruit : zeer positief, wel enkele dingen onhaalbaar in bepaalde klassen. Er was een spel voor iedereen klas, een verhaaltje, en een proefmoment voor de hele school (wel duur maar zeer positief). Succes van lychees : kinderen vragen er thuis om.
- Bij samenkomsten met andere directies kan je ideeën delen over gezondheidsbevordering.
- Bij de Logo's kan je materiaal uitlenen. Minpunt is dat je zelf achter het materiaal moet gaan, en het achteraf moet teruggeven. Daarom werkt men zelf liever dingen uit die dan ook in de klas kunnen blijven. Dat is ook het voordeel van het materiaal van het project: het kan in de klas blijven.
- Er is geen sterke behoefte aan inhoudelijke ondersteuning van allerlei organisaties.

- **Ervaringen rond ouderwerking**

- Zeker bij nieuwe ouders komt de uitleg over het gezondheidsbeleid positief over.
- Veranderingen aan het voedingsbeleid veroorzaken soms een 'shokeffect': bij sommige ouders blijft dit langer duren dan bij kinderen. Na enkele weken is er bij kinderen geen probleem meer i.v.m. de gewijzigde richtlijnen rond voeding

terwijl er bij sommige ouders nog steeds discussie over blijft bestaan.

- Het loont de moeite om een infoavond voor ouders te organiseren bij de start van het schooljaar, bvb. om Tutti Frutti en een gewijzigd tussendoortjesbeleid te lanceren – ondersteuning van experts is hierbij niet overbodig.
- Ook de ouderraad kan een ouderavond organiseren rond voeding. Positief is om er de kinderen bij te betrekken: bvb. door die dag soep en brood te bereiden, waarvan de ouders 's avonds kunnen proeven.
- Ouders die specifieke vragen hebben over het voedingsbeleid of andere informatie over gezondheidsbevordering kunnen doorgestuurd worden naar het CLB.
- Het thema zet aan tot het maken van vele foto's. Die kunnen de ouders op het einde van het jaar bekomen op CD-ROM.
- Zelfs op een grootouderfeest kan je proberen het thema te betrekken. Een voorbeeld dat toegepast werd: organisatie van een feest met een toneel rond Hans en Grietje: heks werd altijd ziek, de principes van gezonde voeding werden haar bijgebracht, zo werd ze terug gezond. Huis van de heks werd ook opgebouwd met voeding uit alle lagen. De voedingsdriehoek werd dan ook nog eens getoond. Op het einde kreeg iedereen een stukje fruit.
- Ouders spreken de directie aan over effecten bij kinderen ('dat mag je niet kopen, da's niet gezond').
- Het is positief dat dergelijk thema vertrekt vanuit de kinderen:
 - als kinderen de boodschap overbrengen wordt er bij ouders meestal geen probleem van gemaakt, soms wel als dat gebeurt vanuit de school rechtstreeks naar de ouders.
- De organisatie van een Paasontbijt door ouderraad.
- Kinderen hebben invloed op hun ouders. Deze invloed is groot en positief (ouders vertellen reacties van kinderen tijdens het winkelen of aan tafel). Ouders ervaren het niet als 'dit mag niet'. Toch moet er aandacht blijven vanuit de school voor de positieve boodschap: alles mag, maar met mate, geen verboden opleggen.
- Ouders worden best heel goed geïnformeerd over het thema ; via heen-en-weermapje, nieuwsbrief, mededeling van de week, tip van de week, artikel in de schoolkrant, ...

- **(Hoe) Willen de interventiescholen verder werken rond dit thema ?**

- Er wordt een pleidooi gehouden voor een 'gezondheidscoördinator' op school (per scholengemeenschap). Er is iemand nodig om aan de kar te blijven trekken, om jaar na jaar verder te werken rond het thema opdat het niet verwatert.
- Scholen ondervinden een voorsprong op andere scholen door mee te werken aan het project.
- De scholen willen blijven werken rond het thema. 'Alle thema's komen ieder jaar toch terug, je kan het toch telkens anders brengen!', luidt het.
- Het thema gezondheid zou zelfs een leerlijn kunnen worden.